

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 79/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Moneta S, s. r. o., Masarykova 60, Michalovce, zastúpenej Allen & Overy Bratislava, s. r. o., Eurovea Central 1, Pribinova 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Martin Magál, LL.M., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 0 Tp 235/2015 z 26. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Moneta S, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Moneta S, s. r. o., Masarykova 60, Michalovce (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20

ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 235/2015 z 26. mája 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Sťažovateľ v úvode sťažnosti vymedzuje relevantné skutkové okolnosti, pričom uvádza, že 19. decembra 2013 uzavrel s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ] zmluvu o prevode obchodného podielu, na základe ktorej predal [REDAKOVANÉ] ako kupujúcemu 100 % obchodný podiel v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Predmetná zmluva nadobudla účinnosť 28. februára 2014.

V súvislosti so zmluvou o prevode obchodného podielu uzavreli sťažovateľ, [REDAKOVANÉ], a. s. (ďalej len „banka“), zmluvu o viazanom účte, na základe ktorej banka zriadila v prospech sťažovateľa a [REDAKOVANÉ] viazaný účet.

V zmluve o viazanom účte sa strany dohodli, že kúpnu cenu za nadobudnutý obchodný podiel poukáže [REDAKOVANÉ] na viazaný účet, pričom banka sa zaviazala, že po splnení špecifikovaných podmienok bude postupne vyplácať finančné prostriedky sťažovateľovi alebo [REDAKOVANÉ]. Po uplynutí jedného roka od uzavretia zmluvy o viazanom účte mala banka vyplatiť polovicu zostatku sťažovateľovi a polovicu zostatku [REDAKOVANÉ].

Dňa 2. marca 2015 banka vyplatila polovicu zostatku na viazanom účte [REDAKOVANÉ]. Druhú polovicu zostatku vo výške 394 500 €, na vyplatenie ktorej mal nárok sťažovateľ, banka nevyplatila.

K nevyplateniu peňažných prostriedkov došlo z dôvodu, že prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava I (ďalej len „okresná prokuratúra“) 2. marca 2015 vydal uznesenie, ktorým uznal príkaz na zaistenie majetku (peňažných prostriedkov) vydaný 27. februára 2015 Ústrednou rakúskou prokuratúrou pre vyšetrovanie hospodárskej trestnej činnosti a korupcie (Zentrale Staatsanwaltschaft zur Verfolgung von Wirtschaftsstrafsachen und Korruption) a ktorým nariadil banke, aby zablokovala výplatu zostatku z viazaného účtu sťažovateľovi. V rovnaký deň bolo uznesenie okresnej prokuratúry o uznaní príkazu doručené banke, ktorá výplatu zostatku v prospech sťažovateľa zablokovala.

Proti uzneseniu okresnej prokuratúry o uznaní príkazu podal sťažovateľ okresnému súdu sťažnosť, v ktorej poukázal *„na viacero závažných nedostatkov osvedčenia o príkaze na zaistenie majetku vydanom rakúskymi justičnými orgánmi, ktoré podľa nášho názoru zakladali viacnásobný dôvod na odmietnutie uznania a vykonania rakúskeho trestného príkazu slovenskou prokuratúrou“*.

O sťažnosti rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol.

Podľa sťažovateľa z odôvodnenia napadnutého uznesenia *«je zrejmé, že okresný súd sa podstatou našej sťažnosti nad rámec jej procesného zamietnutia vôbec nezaoberal.*

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že dôvodom pre zamietnutie našej sťažnosti bola skutočnosť, že „spoločnosť Moneta S, s. r. o. nie je osobou, ktorej sa napadnuté uznesenie priamo týka“ a „povinnosť vyplývajúca z napadnutým uznesením uznaného príkazu sa vzťahuje na peňažný ústav“. Podľa názoru okresného súdu „osobou oprávnenou na podanie sťažnosti tak mohla byť uvedená banka ako vlastník účtu, nie spoločnosť Moneta S, s. r. o.“

Sme presvedčení, že napadnuté uznesenie, ktorým okresný súd zamietol našu sťažnosť proti uzneseniu o uznaní príkazu, je nezákonné a zasahuje do práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu, do práva na spravodlivý súdny proces ako aj do sťažovateľovho práva vlastniť majetok a práva na jeho ochranu.»

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, pričom poukazuje na právny názor okresného súdu, podľa ktorého nebol oprávnenou osobou na podanie sťažnosti proti uzneseniu okresnej prokuratúry o uznaní príkazu, ktorý považuje za arbitrárny. V sťažnosti ďalej uvádza túto argumentáciu:

«Podľa § 186 ods. 1 trestného poriadku... (ktorý sa podľa § 22 zákona o vykonaní príkazu aplikuje na konanie o sťažnosti) môže sťažnosť podať osoba, ktorej sa uznesenie priamo týka alebo ktorá na uznesenie dala návrh, na ktorý ju zákon oprávňuje.

Podľa ustáleného právneho názoru Ústavného súdu dochádza k porušeniu základného práva na súdnu ochranu okrem iného aj vtedy, ak v prípade opravných konaní všeobecný súd odmietne opravný prostriedok, hoci pre takéto odmietnutie nie sú splnené zákonom stanovené podmienky (IV. ÚS 115/03, II. ÚS 224/2012).

Sme presvedčení, že v tomto prípade zákonné podmienky na zamietnutie našej sťažnosti okresným súdom splnené neboli...

Ako sme už uviedli vyššie, na základe zmluvy o viazanom účte bola banka povinná po uplynutí jedného roka automaticky vyplatiť polovicu zostatku na viazanom účte sťažovateľovi. Tejto povinnosti banky na druhej strane zodpovedalo právo sťažovateľa na vyplatenie týchto prostriedkov bankou. Inak povedané, na základe zmluvy o viazanom účte mal sťažovateľ voči banke pohľadávku na vyplatenie polovice zostatku na viazanom účte a banka bola povinná pri splnení dohodnutých podmienok (v tomto prípade po uplynutí ročnej lehoty od účinnosti zmluvy) príslušné prostriedky sťažovateľovi vyplatiť.

Aj keď sťažovateľ nebol stricto sensu vlastníkom viazaného účtu a k tomuto účtu ani nemal dispozičné oprávnenie (čo je v prípade viazaných účtov bežná prax), bezpochyby však bol a naďalej je veriteľom pohľadávky voči banke, ktorá ho oprávňovala požiadať banku o výplatu zostatku z viazaného účtu.

Ak prokurátor v uznesení o uznaní príkazu uložil banke povinnosť túto pohľadávku nesplniť, zároveň tým, aj keď to priamo nevyjadril, uložil sťažovateľovi povinnosť strpieť obmedzenie svojho majetkového práva. Je preto zrejmé, že uznesenie o uznaní príkazu, na základe ktorého bolo banke nariadené zablokovať výplatu pohľadávky v prospech sťažovateľa, sa priamo a negatívne dotýkalo sťažovateľových práv.

Vyššie citovaný argument okresného súdu o tom, že sťažovateľ nebol oprávnený na podanie sťažnosti proti uzneseniu o uznaní príkazu, keďže „spoločnosť Moneta S, s. r. o. nie je osobou, ktorej sa napadnuté uznesenie priamo týka“, je preto podľa nášho názoru zjavne nesprávny.

Sme presvedčení, že v právnom štáte je absolútne neprípustné aby sťažovateľ ako osoba, ktorej sa uznesenie o uznaní príkazu priamo dotýka a negatívne zasahuje do jej majetkových práv, nemohol mať možnosť brániť sa podaním sťažnosti proti účinkom takéhoto rozhodnutia. Okresný súd, však napadnutým uznesením sťažovateľovi takúto možnosť obrany jeho práv odoprel.»

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ uvádza:

«Ako sme uviedli už vyššie v časti (E) tejto sťažnosti, sťažovateľ mal voči banke hmotnoprávnu pohľadávku na peňažné plnenie z viazaného účtu. V uznesení o uznaní príkazu uložila prokuratúra priamo banke túto povinnosť nesplniť, čo priamo a bezprostredne viedlo k vzniku povinnosti sťažovateľa takéto obmedzenie svojho majetkového práva strpieť. Záver o priamosti dosahu uznesenia na práva sťažovateľa je preukázaný aj skutočnosťou, že ak by sa sťažovateľ za súčasnej situácie domáhal voči banke splnenia uvedenej peňažnej pohľadávky súdnou cestou s odôvodnením, že na jej výplatu boli splnené všetky zmluvné podmienky (čo nie je sporné), banka by sa mohla účinne brániť poukázaním na existenciu a vykonateľnosť predmetného uznesenia. Inými slovami, uznesenie predstavuje jedinú prekážku toho, aby sťažovateľ mohol získať a užívať peňažné prostriedky, ktoré mu banka dlhuje podľa zmluvy o viazanom účte. Nemôže byť teda pochýb o tom, že uznesenie sa dotýka práv sťažovateľa.

Prokuratúra teda v uznesení o uznaní príkazu de facto sťažovateľovi zabránila užívať svoj majetok (in concreto požadovať splnenie svojej pohľadávky voči banke). Tým došlo k priamemu znehodnoteniu pohľadávky sťažovateľa, nakoľko sa stala voči banke nevykonateľnou a nevymáhateľnou. Ťažko si predstaviť zjavnejší zásah do právneho postavenia sťažovateľa, ako faktické zmrazenie jeho majetku a odopretie jeho užívania v podobe „zablokovania výplaty“ jeho pohľadávky voči banke.

Keď sa sťažovateľ následne sťažnosťou riadne domáhal ochrany svojho majetkového práva (pohľadávky) pred okresným súdom, ten mu takúto ochranu poskytnúť bez riadneho právneho dôvodu odmietol.

Vzhľadom na vyššie uvedené sme preto presvedčení, že vydaním napadnutého uznesenia okresný súd porušil tiež právo sťažovateľa vlastníť majetok a právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, keďže ním sťažovateľovi de facto zabránil účinne domáhať sa ochrany práva, ktoré mu z tejto pohľadávky patrí. Ako bolo uvedené vyššie, pohľadávka sa podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu aj EŠLP považuje za majetok hodný ústavnej ochrany.»

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a právo vlastníť majetok a právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu... uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 26. 05. 2015, sp. zn. 0 Tp/235/2015 porušené bolo.

... uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 26. 05. 2015, sp. zn. 0 Tp/235/2015 zrušuje a vracia vec Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

... Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia...“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie,

- a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili,
- b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody,
- c) proti komu sťažnosť smeruje.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, nepripojil k sťažnosti napadnuté uznesenie okresného súdu z 26. mája 2015, pričom v odôvodnení sťažnosti uvádza, že napadnuté uznesenie mu bolo doručené 3. júna 2015. Rovnako tak v sťažnosti pri uvedení zoznamu príloh neuvádza napadnuté uznesenie okresného súdu z 26. mája 2015. V uvedenej podobe ústavný súd nemôže prerokovať sťažnosť sťažovateľa s prihliadnutím na to, že sťažovateľ namieta právny záver okresného súdu v napadnutom uznesení, ktorým mali byť porušené jeho práva podľa ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach, aké vyplývajú z podania sťažovateľa, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, IV. ÚS 213/2010).

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, IV. ÚS 213/2010).

Uvedený nedostatok zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti sťažovateľa bol dôvodom na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie ústavný súd sťažovateľa na odstránenie nedostatkov sťažnosti nevyžýval.

Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že si vyžiadal z okresného súdu uznesenie sp. zn. 0 Tp 235/2015 z 26. mája 2015, z odôvodnenia ktorého vyplýva, že „Podľa § 186 ods. 1 Tr. por. ak neustanovuje zákon niečo iné, môže sťažnosť podať osoba, ktorej sa uznesenie priamo týka alebo ktorá na uznesenie dala návrh, na ktorý ju zákon oprávňuje; proti uzneseniu súdu môže podať sťažnosť aj prokurátor, a to aj v prospech obvineného. V prospech mladistvého obvineného môžu podať sťažnosť, a to aj proti jeho vôli, zákonný zástupca, obhajca, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately; lehota na podanie opravného prostriedku im plynie samostatne.

Vychádzajúc z naposledy citovaného ustanovenia je zrejmé, že spoločnosť Moneta S, s.r.o. nie je osobou, ktorej sa napadnuté uznesenie priamo týka tak, ako to predpokladá uvedené ustanovenie. Tento záver vyplýva zo skutočnosti, že povinnosť vyplývajúca z napadnutým uznesením uznaného príkazu sa vzťahuje na peňažný ústav, ktorým je [REDAKOVANÉ], pobočka zahraničnej banky. Pritom za majiteľa účtu, na ktorom sa majú peňažné prostriedky zaistiť, nie je spoločnosť Moneta S, s.r.o. ako osoba podávajúca sťažnosť, ale práve uvedený peňažný ústav. Tento právny záver okrem iného vyplýva z bodu II. právnej vety uznesenia Najvyššieho súdu ČR zo dňa 27.08.2013, sp. zn. 4 Tdo 812/2013.

V danom prípade pritom z obsahu spisu, konkrétne z oznámenia [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zo dňa 12.02.2015 vyplýva, že účet uvedený vo výrokovej časti napadnutého uznesenia je interným účtom banky a nepatrí žiadnemu klientovi. Z uvedeného je zrejmé, že spoločnosť Moneta S, s.r.o. nemá k danému účtu ani dispozičné oprávnenie, na čo správne poukázal aj prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava I v písomnom podaní zo dňa 15.05.2015. Osobou oprávnenou na podanie sťažnosti tak mohla byť uvedená banka ako vlastník účtu, nie spoločnosť Moneta S, s.r.o.

Na základe uvedeného sudca pre prípravné konanie dospel k záveru, že spoločnosť Moneta S, s.r.o. je osobou na podanie sťažnosti voči napadnutému uzneseniu neoprávnenou, v čoho dôsledku bol daný dôvod na zamietnutie sťažnosti podľa § 193 ods. 1 písm. b/ Tr. por. bez toho, aby bol súd povinný sa podanou sťažnosťou zaoberať z vecnej stránky.

Na tomto základe preto sudca pre prípravné konanie rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia. “.

Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a namietaným porušením označených práv absentuje príčinná súvislosť.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05), preto bol dôvod na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2017